

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8323202065
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8323202065.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Marianny Hirkovej, v sporovej veci žalobcu: A. B. C., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX D. XX, zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice – mestská časť Myslava, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO: 00151866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 5C/95/2023-103 z 9.1.2024, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené.

Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 3.000,- eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Priznal žalobcovi vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

2. Vychádzal zo zistenia, že predmetom žaloby je nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči žalovanému z dôvodu, že žalovaný nesprávne transponoval Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere, v dôsledku čoho predmetný zákon neobsahuje maximálne vymedzenie týždenného pracovného času v rozsahu 48 hodín, ktoré nemôže byť prekročené. Z tvrdení žalobcu v jeho písomných podaniach, ktoré neboli žalovaným spochybnené, je zrejmé, že jeho týždenný pracovný čas sa skladal zo sedemnást (17), resp. od roku 2022 zo šestnásť (16) hodinových pracovných zmien, po ktorých nasledovala osem (8), resp. od roku 2022 sedem (7) hodinová pohotovosť, počas ktorej bol žalobca v mieste výkonu štátnej služby k dispozícii zamestnávateľovi, pripravený na prípadný zásah, pričom však súhrn takto uvedených smien v rámci týždenného pracovného času pravidelne prekračoval 48 hodín. U žalobcu došlo v priebehu 3 rokov, t. j. 6/2020 - 4/2023 tridsaťšesť krát k prekročeniu týždenného pracovného času nad 48 hodín. Žalovaný žalobcom predložený rozpis pracovného času nerozporoval, teda nespochybňoval, že by sa jednalo o nepravdivé informácie, preto súd z týchto údajov pri rozhodovaní vychádzal.

3. Z výsluchu žalobcu je zrejmé, že tento je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru už 20 rokov, pričom pracuje na pozícii technik-špecialista, špecialista prvého zásahu, letec v podvese vrtuľníka a iné. Taktiež je súčasťou viacerých modulov, napr. aj modulu WASAR. Štátnu službu vykonáva v 16-hodinovej štátnej službe a po nej nasleduje 8-hodinová nariadená služobná pohotovosť, v rámci ktorej sa žalobca musí zdržiavať na pracovisku a do jednej minúty je povinný nastúpiť do služby, ak je nariadená pohotovosť. Po tejto pohotovosti nasledujú 2 dni voľna, avšak počas prvého dňa je žalobca ešte v

pohotovosti na telefóne, teda je v domácom prostredí, ale môže byť povolaný na zásah, kedy je povinný nastúpiť do práce do 2 hodín, preto ani v rámci tohto času si nemôže plánovať voľnočasové aktivity. Taktiež v rámci tohto voľného času sú mu nariaďované aj školenia, ktorých má žalobca veľa, a to vzhľadom na jeho pracovné zaradenie a funkcie, ktoré vykonáva. Poukazujúc na uvedené má žalobca za to, že nemá dostatok voľného času, aby sa mohol venovať manželke, dvom maloletým deťom vo veku 3 a 7 rokov, ako aj prestavbe rodinného domu, v ktorom bývajú. Vzhľadom na jeho rozvrhnutie pracovného času, musela jeho manželka dať výpoveď v práci, aby sa mohla starať o deti, keďže žalobca nemá dostatok voľného času, aby sa im mohol naplno venovať. Žalobca v rámci svojho výsluchu uviedol, že mu nezostáva dostatok voľného času na rozvoj sociálnych vzťahov s manželkou, nemôžu si spolu plánovať žiadne kultúrne aktivity. Iné aktivity si môže plánovať s rodinou iba počas toho, keď čerpá dovolenku. Vzhľadom na nedostatok voľného času sa žalobca venuje svojim koníčkom iba v rámci rekondičných pobytov. Čo sa týka ovplyvnenia zdravia žalobcu rozvrhnutím pracovného času tento uviedol, že žiadne konkrétne zdravotné problémy nemá, avšak má nedostatok spánku, čo ovplyvňuje aj jeho kvalitu. Na otázku zástupkyne žalovaného, prečo podal žalobu až toho času, keď v zbere je už 20 rokov, žalobca uviedol, že až v tomto čase začal pociťovať ujmu, nakoľko až teraz má rodinu, preto nedostatok času pociťuje v oveľa väčšej miere. Uvádza, že voľný čas by chcel venovať svojej rodine. Na otázku sudkyne, či jeho deti navštevujú nejaké krúžky, žalobca uviedol, že jeho syn by chcel navštevovať tanečný krúžok vo Vranove nad Topľou, avšak nemá ho kto voziť, keďže žalobca je väčšinou v práci.

4. Súd považuje za potrebné poukázať na charakter predmetného sporu. Žalobca si predmetnou žalobou uplatnil nárok na náhradu škody (vo forme nemajetkovej ujmy) z dôvodu porušenia práva EÚ postupom žalovaného, ktorý neúplne prevzal do právneho poriadku SR Smernicu 2003/88/ES, čím porušil právo žalobcu na smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas v rozsahu 48 hodín. V tejto súvislosti je nevyhnutné konštatovať, že právo na náhradu škody, spôsobenej porušením práva únie, patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva, vyplývajúce priamo z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj ako SD EÚ) bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Uvedené vyplýva aj z právneho poriadku Slovenskej republiky, keďže čl. 7 ods. 2, 5 a čl. 144 Ústavy SR ustanovuje zásadu prednosti a priameho účinku komunitárneho práva pred právom vnútroštátnym. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. V tejto súvislosti je potrebné odkázať na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, ktorá vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva únie je založená na čl. 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov, vyplývajúcich im zo zmluvy alebo z činnosti spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Porušenia únieového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípady C 6/90 a 9/90 Francovich, C-178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu únieovému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3/ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kühnne a Heitz), ad 4/ na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Köbler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich): 1/ porušená únieová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie únieového práva je dostatočne závažné a 3/ medzi porušením únieového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. (pozri bod 26 a 27 rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/66/2022 z 19.7.2023) Vzhľadom na uvedené pre vznik nároku žalobcu na náhradu škody sa vyžaduje splnenie vyššie vymienených troch podmienok, pričom tunajší súd po preskúmaní okolností daného prípadu a s prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie má za to, že tieto podmienky sú v danej právnej veci splnené, a teda nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je daný.

5. Bolo potrebné vysporiadať sa s námietkou žalovaného, spočívajúceho v nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, keďže podľa jeho vyjadrenia žalobu pre netransponovanie, resp. nesprávnu transpozíciu smernice do právneho poriadku, môže podať Európska komisia na Európsky súdny dvor alebo fyzická/právnická osoba, ktorá bola priamo dotknutá, na vnútroštátny súd členského štátu s tým, že žalobca mal žalovať svojho zamestnávateľa. S uvedeným sa tunajší súd nestotožnil. Z judikatúry Súdneho dvora jasne vyplýva, že v prípade, ak sa fyzická osoba domáha nároku na náhradu škody v dôsledku nesprávne transponovanej smernice, v dôsledku čoho, došlo k porušeniu práv tejto osoby, pričom predpisy komunitárneho práva neupravujú postup, akým sa týchto nárokov môže fyzická osoba dovolať, táto má právo subsidiárne použiť právne predpisy vnútroštátneho práva pri zachovaní princípov rovnocennosti (existencia rovnakých procesných pravidiel a zásad rozhodovania ako sú tie, ktoré sa uplatňujú pri obdobných nárokoch s výlučne vnútroštátnou povahou aj v prípade nárokov založených na práve EÚ) a princípov účinnosti (zabezpečenie, aby vnútroštátne procesné pravidlá neznemožnili uplatňovanie nárokov, založených na práve EÚ alebo ich neprimerane nesťažili). Keďže vnútroštátna právna úprava Slovenskej republiky neobsahuje špeciálne ustanovenia o konaní o náhradu škody v dôsledku nesprávnej transpozície smernice, teda práva EÚ do právneho poriadku SR, v dôsledku uvedeného je nevyhnutné na vec aplikovať podľa zásady analógie právnu úpravu, ktorá upravuje právne vzťahy obsahom a účelom najbližšie. Otázkou zodpovednosti štátu za škodu, spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/2003 Z. z., kde je v § 4 písm. e) označený ako orgán, ktorý koná v mene SR v prípade vzniku škody v dôsledku nesprávnej transpozície smernice, príslušné ministerstvo či iný ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí výkon verejnej moci v danej oblasti. Keďže predmetný zákon na vec nie je možné aplikovať, a to z dôvodu, že do pôsobnosti tohto zákona patria iba právne vzťahy založené na nesprávnom úradnom postupe alebo nezákonnom rozhodnutí štátu alebo orgánu územnej samosprávy, pričom výslovne v § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. je vylúčená zodpovednosť štátu v dôsledku nesprávneho zákonodarného a legislatívneho procesu, tunajší súd analogicky na vec aplikoval iba ust. § 4 písm. e) zákona č. 513/2003 Z. z., ktoré upravuje okruh štátnych orgánov, ktoré sú oprávnené konať v mene SR pri vzniku zodpovednosti za škodu, a to poukazujúc na povinnosť vnútroštátneho súdu rešpektovať princípy rovnocennosti a účinnosti. V danej právnej veci je nevyhnutné konštatovať, že z judikatúry Súdneho dvora EÚ ako aj z princípov, na ktorých je založené právo EÚ vyplýva, že členský štát zodpovedá za nesprávnu transpozíciu smernice do jeho vnútroštátneho práva, a preto pasívna vecná legitímácia, vyplývajúca z hmotného práva, svedčí v danej právnej veci práve Slovenskej republike ako členskému štátu, ktorý porušil povinnosti vyplývajúce z práva EÚ. V mene štátu je oprávnené v danej veci konať Ministerstvo vnútra SR ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktoré bolo garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/2001 Z. z.

6. Ďalšia námietka žalovaného spočívala v tom, že na štátnu službu hasičov sa predmetná smernica nevzťahuje, pretože činnosti, ktoré vykonávajú príslušníci Hasičského a záchranného zboru je možné subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. S týmto tvrdením žalovaného sa súd nestotožňuje, pričom poukazuje na judikatúru Súdneho dvora, ktorý sa predmetnou otázkou zaoberal v rozhodnutiach vo veciach Fuß (C-429/09), Pfeiffer (C-397/01 až C-403/01), Personalrat der Feuerwehr Hamburg (C-52/04). V tejto súvislosti je potrebné upriamiť pozornosť na znenie čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES, ktorý definuje rozsah pôsobnosti predmetnej smernice, a to tak, že táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné v zmysle čl. 2 Smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto Smernice. Smernica 89/391/EHS upravuje svoju pôsobnosť v ustanovení čl. 2 ods. 1 tak, že sa uplatňuje na všetky odvetvia činností, a to verejné aj súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.), pričom ods. 2, prvá veta Smernice 89/391/EHS ustanovuje, že predmetná smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napr. v oblasti služieb civilnej ochrany. Poukazujúc na zámer predmetnej Smernice 89/391/EHS je nevyhnutné konštatovať, že táto nevyklučuje z pôsobnosti všetky služby civilnej ochrany, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb ako uviedol aj žalobca vo svojom vyjadrení, a teda sa neuplatní len v prípadoch, ak nastane určitá vážna - kritická situácia, pri ktorej sa vyžaduje zabezpečiť ochranu zdravia, verejnej bezpečnosti a ak by za takejto situácie uplatňovaním všetkých povinností, vyplývajúcich zo smernice, došlo k obmedzeniu alebo ohrozeniu možnosti zabezpečiť uvedené činnosti. Jedná sa však o výnimočné situácie, a teda nejde o automatické vylúčenie všetkých vzťahov v rámci civilnej ochrany, ktoré majú byť chránené predmetnou smernicou a v rámci ktorých taktiež má dôjsť k ochrane zdravia zamestnancov. Služobná činnosť žalobcu ako

hasiča, tak na základe vyššie uvedených záverov patrí do pôsobnosti Smernice. Nemenej významnou skutočnosťou v predmetnej veci je to, že Súdny dvor Európskej únie už vo vzťahu k tejto problematike zaujal stanovisko, a to v rozhodnutí G. Fuß, kde výslovne uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 predmetného rozsudku Súdny dvor konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffera i., C-397/01, body 98 a 100, ako aj G. Fuß, C-429/09, body 33 - 35 a 38). Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) taktiež zodpovedal Súdny dvor v rozsudku G. Fuß (C-429/09 týkajúci sa hasičov), J. Vorel (C-437/05 týkajúci sa lekárov) a Pfeiffer (C-397/01 týkajúci sa lekárskeho záchranára), pričom dospel k záveru, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť týždenného pracovného času v spojení s ďalším "riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas a rovnako túto pracovnú pohotovosť je nevyhnutné považovať za pracovný čas, ak je zamestnanec povinný byť na pracovisku. Súdny dvor EÚ v rozhodnutí G. Fuß taktiež konštatoval, že právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 rozsudku G. Fuß C-429/09). Zároveň vyslovil aj to, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Vyslovil, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffera a i., už citovaný, body 103 až 106, ako aj Fuß, body 56 až 59). V bode 38 je uvedené, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia.

7. Vo vzťahu k námietke žalovaného, v ktorej poukazuje na čl. 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES, súd konštatuje, že smernica umožňuje členským štátom ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie, nepresahujúce štyri mesiace. V tejto súvislosti je nevyhnutné si uvedomiť, že na to, aby sa takéto ustanovenie mohlo uplatňovať, bolo nevyhnutné, aby bolo prevzaté do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zo zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by SR uvedené ustanovenie ako aj ustanovenie čl. 6 písm. b) Smernice prevzala vnútroštátneho poriadku, a teda, že by maximálny týždenný pracovný čas bolo možné dodržiavať a skúmať v rámci referenčného obdobia 4 mesiacov, resp. za splnenia smernicou stanovených podmienok, aj v dlhšom období. Keďže Slovenská republika neprevzala v žiadnom svojom ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. ani inom zákone, upravujúcom právne postavenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, články smernice o stanovení maximálneho týždenného pracovného času, nemožno konštatovať ani to, že by prevzala, resp. že by do právneho poriadku SR boli transponované ustanovenia smernice o možnosti určenia referenčného obdobia, v ktorom by sa maximálny týždenný pracovný čas posudzoval. Ustanovenia § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. sa týkajú nerovnomerného rozvrhnutia služobného času, avšak uvedené nesúvisí s maximálnym obmedzením týždenného pracovného času podľa smernice. Vzhľadom na uvedené, námietka žalovaného o zisťovaní splnenia podmienok v rámci referenčného obdobia bola nedôvodná, nakoľko ustanovenie o referenčnom období, súvisiacom s maximálnou výmerou týždenného pracovného času, taktiež nebolo do právneho poriadku SR riadne prevzaté, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať jeho aplikácie.

8. Poukazujúc na judikatúru Súdneho dvora EÚ, z ktorej jednoznačne vyplýva, že Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, mal súd za jednoznačne splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie, keďže v danej veci došlo k porušeniu práva žalobcu na oddych, zabezpečený ustanovením maximálneho týždenného pracovného času v trvaní 48 hodín, ktoré vyplýva z ustanovenia čl. 6 písm.

b) Smernice 2003/88/ES, ktoré má priamy účinok, keďže je dostatočne jasné a určené a jeho cieľom bolo priznať jednotlivcovi práva, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že išlo o porušenie dostatočne závažné a medzi týmto porušením a spôsobenou škodou jednotlivcovi existuje priama príčinná súvislosť.

9. Čo sa týka námietky žalovaného, že žalobca nevykonával úkony, ktorým by upozornil zamestnávateľa na porušenie práva, resp. úkony, ktorými by namietal rozvrhnutie pracovného času, súd konštatuje, že judikatúra Súdneho dvora EÚ, konkrétne rozsudky (C-429/09, C-445/06) takéto podmienky neustanovujú, preto by bolo v rozpore so zásadou efektivity, aby žalovaný bol zvýhodnený oproti žalobcovi, ktorého práva boli porušené. Nemožno ochraňovať žalovaného, ktorý porušil svoje povinnosti, vyplývajúce mu z komunitárneho práva a prenášať zodpovednosť na žalobcu, aby sa tento domáhal odstránenia protiprávneho stavu najprv u zamestnávateľa, nakoľko uvedeným postupom nie je podmienené vyvodzovanie zodpovednosti fyzickej osoby voči členskému štátu za nesprávne transponovanie smernice, ktoré priamo upravuje práva pre tieto fyzické osoby.

10. Žalobca v priebehu takmer troch rokov, za ktoré si uplatnil nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy, odpracoval 36-krát vyšší počet hodín v rámci týždenného pracovného času ako bol maximálny týždenný pracovný čas podľa čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, žalobca bol z uvedeného dôvodu ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, resp. fyzicky a psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka, keďže v dôsledku konania, resp. nekonania žalovaného došlo k porušeniu práv žalobcu na súkromný a rodinný život ako aj práva na ochranu zdravia (právo na odpočinok), pričom pri stanovení konkrétnej výšky náhrady súd prihliadal na kritéria stanovené zákonom a rozhodovacou činnosťou súdov.

11. Vo vzťahu k samotnej výške náhrady súd konštatuje, že zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pričom samotná výška závisí od úvahy súdu a od posúdenia závažnosti vzniknutej ujmy, dĺžky času, po ktorú dochádzalo k protiprávnemu konaniu, intenzity zásahu, vzniknutých dôsledkov ako aj od posúdenia špecifických okolností, toho ktorého prípadu. V predmetnej právnej veci z výsluchu žalobcu vyplynulo, že tento vykonáva namáhavú pracovnú činnosť, ktorá si vyžaduje plne sústredenie ako aj využívanie fyzických a psychických síl, v dôsledku čoho potrebuje dostatočný čas na regeneráciu, pričom tento čas je dlhodobou okliešťovaný, nakoľko žalobcovi je nariaďovaný výkon služobných povinností nad maximálny, smernicou povolený, limit týždenného pracovného času v trvaní 48 hodín. Z predloženého výpisu z dochádzkového systému vyplýva, že za necelé 3 roky došlo u žalobcu 36-krát k prekročeniu týždenného pracovného času. Z výsluchu žalobcu taktiež vyplývalo, že uvedené má vplyv aj na možnosť plánovať si voľnočasové aktivity, venovať sa rodine a svojim maloletým deťom, týmto zabezpečovať starostlivosť. Taktiež z dôvodu prekročovania týždenného pracovného času žalobca nemá dostatok voľného času, ktorý potrebuje s poukazom na stavebné práce okolo domu, ktoré vykonáva. Aj z popisu jeho dňa po skončení 24-hodinovej služby súdu vyplývalo, že tento si potrebuje pospať, nakoľko čas strávený v rámci nariadenej pracovnej povinnosti nemožno považovať za vhodný na oddych a až po dodatočnom spánku môže pracovať okolo domu. Nemenej významnou skutočnosťou bolo aj tvrdenie žalobcu, že jeho manželka musela ukončiť pracovný pomer, aby mohla zabezpečovať starostlivosť o maloleté deti, nakoľko žalobca nemá dostatok voľného času na to, aby sa týmto mohol venovať. Poukazujúc na uvedené okolnosti predmetného prípadu, na dlhodobé porušovanie práva žalobcu na dostatočný oddych, rozsah v akom dochádzalo k prekročovaniu maximálneho týždenného pracovného času (36 x za žalobcom uplatnené obdobie) ako aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných, obdobných prípadoch (náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku porušenia čl. 6 Smernice 2003/88/ES), keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka, z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má nárok na primeranú finančnú náhradu v sume 3.000,- eur, nakoľko porušením práva únie bolo skutočne do jeho osobnostnej sféry zasiahnuté.

12. Ako už bolo konštatované, práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná a riziková, ale aj veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných, rádioaktívnych látok, množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach, pričom túto činnosť nevykonávajú iba na území Slovenskej republiky ale v rámci zaradenia do jednotlivých medzinárodných modulov, túto vykonávajú aj na území cudzích štátov. O to viac sa javí potreba, aby žalobca ako hasič mal dostatok

času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život, aby sa mohol venovať svojim záľubám, príp. aj aktivitám ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania (v súvislosti s uvedeným porovnaj rozsudok Okresný súd Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 z 15.10.2019).

13. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol, pretože žalobca nepreukázal, že by sa tento zásah negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu vyššie uvedených následkov a konkrétne okolností prípadu, súd považoval sumu 3.000,- eur, za primeranú. Zohľadnil pri tom aj skutočnosť, v akom rozsahu je priznávaná výška nemajetkovej ujmy žalobcom v obdobných súdnych sporoch.

14. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP.

15. Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný a navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobu zamietol.

16. Odvolanie odôvodnil ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP, t. j., že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP, t. j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t. j., že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

17. Žalovaný v prvom bode odvolania namietal, že na to, aby mohol súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z. z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. žalobca by musel preukázať také ustanovenia zákona, ktoré by boli v rozpore s touto smernicou. V tejto súvislosti žalovaný namietal právomoc všeobecného súdu posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prevzatý nesprávne, súd prvej inštancie si takýto záver podľa žalovaného nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, či nemajetkovej ujmy.

18. V druhom bode odvolania žalovaný opätovne namietol svoju pasívnu legitimitáciu, pričom zdôraznil, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Poukázal tiež na to, že ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda, k čomu nemohlo dôjsť bez porovnania znenia zákona so smernicou. Skutočnosť, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, neznamená že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., aj vzhľadom na priamy účinok smernice Európskej únie. Prípade nesprávnej aplikácie smernice môže byť spôsobený, ak si adresát účinkov smernice vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom, čo v inom ponímaní znamená, že smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t. j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Preto až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu, pričom žalovaný pri preberaní Smernice de facto neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským záchranným zborom). Žalovaný teda nemôže niesť

zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Preto súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto konaní.

19. V treťom bode odvolania žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcej zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranských činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej obrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívny“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov Policajného zboru.

20. V štvrtom bode odvolania k nároku na náhradu škody žalovaný poukázal na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné upletenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie nasledovne: 1) cieľom porušenej právnej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné a 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody nejakým spôsobom. Žalovanému nie je zrejmé, ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol odmeňovaný. Hoci počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, od žalobcu sa nevyžaduje „aktívna činnosť“, teda nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa, čo znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek všetkým skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Čo sa týka posúdenia, či došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, keďže nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu, pričom žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená.

21. Keďže súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy, žalovaný zotrval na svojich tvrdeniach ohľadne určenia jej výšky, ktorá je na zvážení súdu, pričom priznanú výšku považuje za neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa jeho názoru podstatne vyššia. Žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku súdom priznanej sumy. Náhradu

nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Žalovaný poukázal aj na skutočnosť, že žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu, teda podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. V súdnom konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu, ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy.

22. Žalovaný zároveň podal odvolanie aj voči výroku, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaný sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, pretože nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený a má za to, že aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

23. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

24. V následnom vyjadrení žalovaného - odvolateľa (§ 374 ods. 1 CSP) zotrval tento na svojich doterajších stanoviskách.

25. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) oprávnenou osobou (§ 359 CSP), prejednal odvolanie podané žalovanou a preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 378 a nasl. CSP bez toho, aby nariadil pojednávanie podľa § 385 CSP (a contrario). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a webovej stránke Krajského súdu v Prešove (§ 378 ods. 2, § 219 ods. 1, 3 CSP). Po preskúmaní napadnutého rozsudku (§ 379, § 380 ods. 1, 2 CSP) dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

26. So zreteľom na obsah odvolania žalovaného v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania, a preto výrok, ktorým bola žaloba čiastočne zamietnutá, ktorý odvolaním žalovaného napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

27. Žalovaný napadol rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h), teda že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

28. K posúdeniu odvolacej námietky týkajúcej sa inej vady konania s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP odvolací súd uvádza, že odvolateľ by mal minimálne uviesť, aké pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie nastalo, ktoré nie je subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň pochybenie v procesnom postupe súdu znemožňujúci realizáciu práv strany sporu by malo dosiahnuť určitú intenzitu, ktorá by odôvodnila záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania.

29. Odvolací súd po preskúmaní odvolania žalovaného nezistil, aké konkrétne pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie je žalovaným vytýkané. Z obsahu odvolania vyplýva, že žalovaný namieta nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci, čo sú však samostatné odvolacie dôvody. Preto odvolací súd konštatuje, že odvolacia námietka podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) nie je dôvodná.

30. Čo sa týka námietky žalovaného, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, odvolací súd uvádza, že nielen súdnou praxou, ale aj teóriou práva

je ustálené, že dokazovanie v súdnom spore prebieha vo viacerých fázach - od navrhnutia dôkazu, cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených a navrhnutých dôkazov vykoná. Miera dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (pozri nálezy Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30.9.2010 a primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012)

31. Čo sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci, odvolací súd poukazuje, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav; je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

32. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

33. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje, pokiaľ ide o základ nároku, s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktoré vo svojom odôvodnení reflektuje na všetky námietky žalovaného, ktoré opätovne predkladá aj v odvolacom konaní. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav vychádzajúc z vykonaných dôkazov a správne aplikoval príslušné právne normy, ako aj právo Európskej únie vrátane záväznej judikatúry Súdneho dvora EÚ. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v nadväznosti na odvolacie námietky žalovaného odvolací súd dodáva nasledovné.

34. Podľa článku 7, druhá, tretia veta Ústavy SR právne záväzné akty európskych spoločenstiev a európskej únie majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 5.

35. Podľa článku 1 bod 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES z 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“), táto smernica sa vzťahuje na: a) minimálnu dobu denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na prvý týždenný pracovný čas a b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

36. Podľa článku 2 ods. 1 smernice na účely tejto smernice platia tieto definície: 1. "pracovný čas" je príslušný čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť v súlade s príslušnými právnymi predpismi a/alebo praxou.

37. Podľa článku 6 písm. b) smernice členské štáty musia zabezpečiť zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov: a) týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi; b) priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

38. Podľa ust. § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „Zákon“) služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

39. Podľa § 86 ods. 1 a 2 Zákona služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

40. Podľa ust. § 92 ods. 1 Zákona služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

41. V prejednávanvej veci je nesporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru s miestom výkonu služby v E. a okolí a to už po dobu 20 rokov. Žalovaný nerozporoval skutočnosť, že žalobca v uvedenom období bol v rámci výkonu štátnej služby a služobnej pohotovosti v mieste výkonu služby k dispozícii zamestnávateľovi pripravený na prípadný zásah viac ako 48 hodín týždenne, avšak namietal, že by žalobcovi nárok na škodu voči nemu z dôvodov ním uvádzaných vôbec vznikol.

42. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva EÚ v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi tzv. súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovanou stranou v takomto spore je štát, je bez právneho významu, keďže z judikatúry Súdneho dvora EÚ jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

43. Súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva Únie pri preberaní Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, to znamená skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou (C-231-233/06, C-128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniou práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou normou. Súd prvej inštancie tak mal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so Smernicou 2003/88/ES.

44. Odvolací súd poukazuje na to, že žalovaný v rámci preberania Smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka, a teda cieľ článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý. Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozíčných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím Smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

45. Z vyššie citovaných ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti. Aj keď v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 bod 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak v rozpore so

Smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti, pričom Smernica 2003/88/ES neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici.

46. Ohľadne námietky žalovaného, či sa Smernica 2003/88/ES vzťahuje aj na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru, odvolací súd uvádza, že pri rozhodovaní je potrebné vychádzať nielen zo samotného znenia Smernice 2003/88/ES, ale aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora EÚ, tak ako to učinil aj súd prvej inštancie, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý podal Súdny dvor EÚ (rozsudok C-261/21 zo dňa 7.7.2022). Súdny dvor EÚ rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor EÚ tiež rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkom určitým rizikám. Na účely Smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam právo únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuß, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Súdny dvor EÚ v uvedených rozhodnutiach tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva. Odvolacia námietka žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru, je tak nedôvodná.

47. Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor EÚ potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou 2003/88/ES. Nakoľko aj žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítavať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada. Súdny dvor EÚ dodal, že ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka, vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 9.3.2021, C-107/19 zo dňa 9.9.2021 a C-344/19 zo dňa 9.3.2021). Tento záver sa preto aj podľa odvolacieho súdu vzťahuje aj na žalobcu.

48. Čo sa týka samotného nároku na náhradu škody, predpoklady, že žalovaný zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem EÚ, sú splnené, pretože 1/ článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín, 2/ uvedené ustanovenie nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, 3/ porušenie uvedeného článku vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy EÚ, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva, ktoré je v zjavnom rozpore aj s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-429/09) a 4/ porušenie tejto normy malo za následok ukrátenie času na odpočinok žalobcu resp. času tráveného inak ako v mieste jeho pracoviska.

49. Povaha vzniknutej škody má nemajetkovú povahu, preto aj podľa názoru odvolacieho súdu, je pri priznaní nároku na jej náhradu možné použiť pravidlá tykajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj únieové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemateriálnej ujmy. Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, odvolací súd uvádza, že so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené a jeho okolnosti nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Berúc do úvahy judikatúru Súdneho dvora EÚ možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch.

50. Odvolací súd ďalej pripomína princíp právnej istoty, ktorý je imanentným znakom právneho štátu (napr. PL. ÚS 36/95), a ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, je splnený základný predpoklad na to, aby súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.

51. Aj súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na iné rozhodnutia iných všeobecných súdov v konaniach o náhradu škody začatých žalobcami ako príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru proti žalovanému z totožných dôvodov, ktoré riešili námietky žalovaného predložené žalovaným aj v tomto konaní. Aj v týchto iných sporoch bola žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávnej transpozície smernice umožňujúcej vyžadovať od príslušníkov Hasičského a záchranného zboru výkon štátnej služby nad smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, a všetky námietky žalovaného boli posúdené ako nedôvodné. Preto aj odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020, sp. zn. 2Co/54/2020 z 3.12.2020 a tiež rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/86/2022 zo dňa 10.5.2023, sp. zn. 16Co/36/2022 zo dňa 23.3.2023.

52. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že výsledkom súdneho konania je autoritatívne rozhodnutie, podľa ktorého je v sporovom konaní vždy jedna strana sporu úspešná a druhá strana neúspešná. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola procesná strana (žalobca, i žalovaný) pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil práve s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu

hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

53. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatuje, že odvolacie námietky žalovaného nie sú dôvodné pokiaľ ide o samotný základ nároku žalobcu, ako aj jeho výšku (3.000,- eur), s ustálením ktorej sa súd prvej inštancie náležite vypořiadal a túto odôvodnil.

54. Preto postupom podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil, nakoľko správny je výrok napadnutého rozsudku aj o trovách konania.

55. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalobca ako sporová strana, ktorá mala v konaní úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

56. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).